

En bön som musik

Det är nog ingen tillfällighet, att när man försöker förklara rosenkransen och avfärda invändningarna mot den, så dyker det hela tiden upp jämförelser med musiken. En betraktelse inför Rosenkransmånaden oktober.

2012-10-08

Inte liturgins kontemplativa rytm utan historiens stormiga förlopp har satt månaden oktober i samband med rosenkransen. Den 7 oktober 1571, när den kristna alliansen

segrade över den turkiska flottan i sjöslaget vid Lepanto, räddades kristenheten från faran av en ödeläggande springflod. Påven Pius V hade uppmanat att be rosenkransen och satte in denna segerdag som "Rosenkransfest". Dessutom kompletterade han den "lauretanska litanian" till Guds Moders ära med "Auxilium christianorum" – Du de kristnas hjälp. I den nuvarande liturgiska kalendern kallas dagen "Vår Fru av Rosenkransen". Därmed blir det tydligt, att det inte gäller ett föremål utan Guds Moder själv. (Vår Fru av Rosenkransen firas den 8 okt. i Sverige. Den 7 okt. firas sankta Birgitta, som helgonförklarades 7 okt. 1391. övers. anm.)

Historia och frälsningshistoria

Ur frälsningshistorisk synvinkel kan man uppfatta det berömda sjöslaget som en bekräftelse av ett gåtfullt ord ur första Moseboken:

Jag skall väcka fiendskap

Mellan dig och kvinnan,

Mellan din avkomma och hennes:

De skall trampa på ditt huvud

och du skall hugga dem i hälen (1
Mos 3:15)

Maria bryter de antikristnas makt.
Även i vår tid har det funnits
situationer, i vilka maktpolitiska
sammanhang utifrån ett
frälsningshistoriskt perspektiv kan få
oss att komma ihåg Marias roll som
beskyddarinna. Två exempel från
våra breddgrader: Österrike är det
enda land, som efter andra
världskriget blev fritt från den
sovjetiska maktsfären och det
fredligt och utan våld. 1955 drog sig
ockupationsstyrkorna tillbaka, och
Österrike fick sitt statsfördrag. Innan
hade det i Österrike grundade
Rosenkranz- Sühnekreuzzug

mobiliserat tusentals troende, som regelbundet drog fram på Wiener Ringstrasse och bad rosenkransen inför ögonen på de patrullerande ockupationstrupperna. Även händelserna 1989 låter sig betraktas i ljuset av Genesisversen. ”Det skulle vara svårt ” skriver Påven Johannes Paulus II femton år senare ”att inte lyfta fram, att det marianska året omedelbart hade föregått händelserna 1989. Det är händelser, som på grund av sitt omfång och särskilt på grund av sitt snabba förlopp måste få oss att förvånas”. (”Tertio millenio adveniente”, 10.11.1994. Nr 27)

Bön i tider av nöd

Nöd rådde i Europa, när rosenkransbönen under 1400-talet fick sin nuvarande form. Digerdöden, pesten, hade härjat, tre kungar kämpade om den tyska kejsarkronan och samtidigt stred tre påvar om den andliga

makten i en genom den *stora västerländska schismen* delad kyrka. Under denna tid sökte en ung man vid namn Dominikus von Preussen upp kartusianklostret i Trier. Han kände mindre av tidens allmänna nöd än själanöden hos en människa, som inte funnit en mening med sitt hittillsvarande liv. Också efter sitt ordensinträde befann han sig i en återvändsgränd. Hans prior Adolf von Essen befriade honom från trycket av hans tydligen fruktlösa bedjande, när han föreslog Dominikus att göra som de enkla människorna och lekmannabröderna: Eftersom de inte var läskunniga, kunde de inte som de lärda munkarna be Psaltarpsalmerna, utan hälsade om och om igen Guds Moder med det enkla Ave Maria. Adolf rådde novisen att göra detsamma och samtidigt låta Jesu liv passera i sitt inre. På så vis kom han på tanken att indela scenerna i Jesu liv i korta

satser, som underlättade för honom att samtidigt både be och betrakta. Därmed var rosenkransens dekader bildade.

Ordens musik

Rosenkransens bärande fundament är trons urgamla böner: Fader vår, som med Jesu ord öppnar vägen till Fadern; ”Var hälsad Maria”, som – mycket mänskligt – samtidigt är hälsning och bön och ”Ära vare Fadern”..., som visar på varje livs mål.

En som bara lyssnar kanske upplever bedjandet av rosenkransen som en stel struktur och ett monotont rabblande och störs av det. Men en som ber kan betona de ständigt återkommande orden lite annorlunda som de växlande stroferna till en och samma melodi: ”Guds Moder ” – bed för oss syndare... – nu ... Medan fingrarna glider längs radbandet, låter orden ständigt nya

och annorlunda. Ibland ger upprepningen ett i sig utvidgande eko, som sjunker allt djupare in i medvetandet. En annan gång är den en hjälp att dröja kvar vid en scen ur Jesu liv, som om man kunde betrakta den med Marias ögon. Andra gånger tänker man på något särskilt personligt man har på hjärtat, medan man uttalar böneorden: bön för familjen, vännen eller väninnan, förbön för krigets offer, för hunger och elände i världen eller för en sjuk människa i ens närhet, tack för en välgärning...

Man kan be rosenkransen överallt, i kyrkan eller på gatan, i bilen eller på cykeln. Man kan be den ensam, i familjen eller med en vän, i väntrummet, i kön framför en biljettlucka eller i bilkön på motorvägen. Naturligtvis kan man inte vid de tillfällena ge orden, som man uttalar total uppmärksamhet, men ändå åstadkommer de ett slags

avskildhet från vardagsjaktet och gör en gott liksom bakgrundsmusik, när man samtalar med vänner.

Ett och annat teoretiskt förbehåll mot rosenkransen försvinner, så snart man helt enkelt prövar att be den. Det finns invändningar, som grundar sig på dold fåfänga eller okänd stolthet: antingen jag ber felfritt eller över huvud taget inte. Men erfarenheten av ett bedjande, som trots god vilja förblir ofullkomligt, får så småningom ambitionen att ge vika och vänta med en fullkomlig prestation fri från störningar och i absolut koncentration. Då går det upp för en, att bönen inte betyder att meddela Gud något. Det är mycket mer ett vilande i honom – och insikten, att vi är hjälpbehövande och i behov av honom.

Slutligen slår den ödmjuka vissheten igenom, att det egentligen handlar om att ge Gud lite av vår tid och goda

vilja och lägga fram de egna svagheter. Det sägs, att den salige påven Johannes XXIII försvarade den "illa bedda rosenkransen" vid ett tillfälle med påpekandet: "Ännu sämre är den rosenkrans, som man inte ber alls".

Det är nog ingen tillfällighet, att när man försöker förklara rosenkransen och avfärda invändningarna mot den, så dyker det hela tiden upp jämförelser med musiken, för även den hör till livets realiteter, och dess hemlighet undandrar sig både det rent rationella och ändamålsenliga betraktandet. Också när vi ber rosenkransen möter oss något hemlighetsfullt, som vi halvvägs går in i och ändå med en bestående känsla av att bara stå på tröskeln till.

Av Josef Arquér

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://dev.opusdei.org/sv-se/
article/en-bon-som-musik/](https://dev.opusdei.org/sv-se/article/en-bon-som-musik/) (2025-08-06)